herpy

GEKONY

Wiegmann's striped gecko

Gonatodes vittatus

Mały, dzienny gekon z Wenezueli, Kolumbii i przybrzeżnych wysp, u którego samiec ma białą pręgę z czarnym obrzeżeniem biegnącą wzdłuż grzbietu oraz żółtą głowę. Wspina się po pniach drzew i murach, ale nie potrafi chodzić po szkle, i dobrze radzi sobie w małym terrarium, jeśli trzymasz go pojedynczo lub w parze.

Rodzina: Sphaerodactylidae Dawna nazwa: *Gymnodactylus vittatus; Gonatodes gillii*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-8 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Suchy las**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-27 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**20-24 °C**
Wilgotność	**50-60%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1 jaj**
Inkubacja	**65-110 dni** przy 25-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Gonatodes vittatus to mały, dzienny gekon o okrągłych źrenicach i tylko nieznacznie rozszerzonych palcach. Brakuje mu dużych lamelek przylgowych, które ma wiele innych gekonów, dlatego nie potrafi wspinać się po gładkim szkle. Dorosłe osobniki mierzą około 7-8 cm łącznie z ogonem. Sam tułów ma około 3 cm długości, a ogon jest nieco dłuższy od tułowia.

Płcie bardzo się od siebie różnią. Samiec jest szarobrązowy, z białą pręgą biegnącą od pyska wzdłuż grzbietu aż na ogon. Pręga ma czarne obrzeżenie, a głowa i przednia część pręgi są żółte. Samica jest szarobrązowa lub brązowawa, z bardziej stonowaną białą pręgą bez czarnego obrzeżenia. Młode są szare do brązowych, z jasnymi plamkami. Pręga zaczyna się pojawiać u samców, gdy mają około trzech miesięcy.

Gatunek został opisany w 1856 roku, wówczas w rodzaju *Gymnodactylus*. Epitet gatunkowy *vittatus* pochodzi z łaciny i oznacza „przepasany” lub „z przepaską”, a nazwa odnosi się do pręgi grzbietowej samca. Rodzaj *Gonatodes* należy dziś do rodziny Sphaerodactylidae. Chromosomy różnią się między populacjami, co sugeruje, że gatunek może obejmować kilka gatunków kryptycznych.

Długość życia w niewoli szacuje się na 10-20 lat, ale nie zostało to udokumentowane. W naturze znane są osobniki w wieku co najmniej 3 lat.

Skóra jest delikatna. Jeśli zwierzę zostanie złapane, skóra może się rozerwać. To dobry powód, by go nie brać do ręki. W zamian gatunek jest śmiały i łatwy do obserwowania w ciągu dnia, gdy siedzi na pniu lub kamieniu głową w dół i czeka na zdobycz.

Występowanie i środowisko

Gonatodes vittatus występuje w północnej części Ameryki Południowej i na wyspach Karaibów. Spotyka się go w Wenezueli, zwłaszcza wzdłuż północnego wybrzeża i na wyspach Margarita, Coche i La Tortuga oraz na Los Roques, w północnej Kolumbii i w Gujanie. Występuje również na Trynidadzie i Tobago oraz na Arubie i Curaçao.

Miejsca typowe leżą na północnym wybrzeżu Wenezueli w okolicach La Guaira, Puerto Cabello i Caracas. Na Trynidadzie gatunek jest szeroko rozprzestrzeniony i pospolity. Stwierdzono go także na Tobago, m.in. w północno-wschodniej części wyspy.

> **Naturalny zasięg:** Kolumbia, Wenezuela, Gujana, Trynidad i Tobago, Aruba i Curaçao.

ŚRODOWISKO

Gatunek związany jest z suchymi lasami tropikalnymi i subtropikalnymi oraz ich obrzeżami, ale żyje też w pobliżu ludzi. Na Trynidadzie siedzi na pniach drzew na skraju lasu, na murach oraz na drewnianych domach i w ich wnętrzu, można go też znaleźć w ogrodach i na terenach miejskich. Stwierdzono go od poziomu morza do wysokości około 1 100 metrów.

Gekon jest aktywny w dzień, ale nie wygrzewa się w słońcu. Rzadko widuje się go w bezpośrednim słońcu i najlepiej widać go w cieniu. Aktywność zależy od temperatury powietrza: wczesnym rankiem, przy 23-26 °C, widać tylko nieliczne osobniki, które często jedynie wystawiają głowę ze szczeliny. Gdy powietrze osiąga 26-31 °C, większość jest na zewnątrz, a wieczorem aktywność znów spada. Przez cały rok jest ciepło. Na Trynidadzie maksymalna temperatura dzienna w maju i czerwcu wynosi około 31-32 °C, a minimalna nocna około 24 °C, a jaja składane są przez cały rok. Zwierzęta korzystają ze stałych kryjówek pod odstającą korą lub w szczelinach murów, a zarówno samce, jak i samice bronią swojego terytorium. W nocy większość śpi w kryjówkach, ale niektóre śpią na odsłoniętym murze.

Hodowla

TERRARIUM

Para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 30 × 30 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze, bo więcej miejsca oznacza więcej spokoju. Gatunek nigdy nie korzysta z sufitu i nie wspina się po szkle, więc liczy się powierzchnia dna i pionowe powierzchnie wewnątrz terrarium. Samce są terytorialne, a samice też potrafią skakać sobie do oczu, dlatego trzymaj gatunek pojedynczo lub jako jedną parę.

Jako podłoże sprawdza się włókno kokosowe lub mieszanka piasku i ziemi, najlepiej w wersji bioaktywnej ze skoczogonkami i małymi równonogami. Podłoże powinno być lekko wilgotne. Przykryj je warstwą liści i dodaj korek, korę, kamienie i gałązki, po których zwierzęta mogą się wspinać, a także wiele kryjówek na różnych wysokościach. Żywe rośliny dają dodatkowe kryjówki i wilgotne mikroklimaty. Gekon chętnie siedzi pionowo głową w dół, więc zapewnij mu szorstkie powierzchnie i strukturalną tylną ścianę.

Młode są bardzo małe, więc przed ich umieszczeniem w terrarium trzeba sprawdzić gęstą siatkę i wszystkie szczeliny. Choć gatunek nie kopie, jest na tyle mały, że może zostać przygnieciony, dlatego ciężkie kamienie i korzenie muszą stać na dnie terrarium, a nie tylko spoczywać na podłożu. Wentylacja musi być na tyle dobra, by terrarium wyschło w ciągu kilku godzin.

TEMPERATURA

W dzień temperatura w terrarium powinna wynosić 24-27 °C. Ciepłe miejsce o temperaturze 29-32 °C możesz stworzyć za pomocą maty grzewczej lub lampy, ale nie jest to konieczne, jeśli temperatura i tak jest wysoka i stabilna. W nocy nie powinna spadać poniżej 20 °C, a w naturze noce utrzymują się w okolicach 24 °C.

Gekon jest aktywny w najcieplejszej części dnia, a w naturze jego aktywność zależy bardziej od temperatury powietrza niż od światła. Zbyt chłodne terrarium oznacza więc zwierzę, które się ukrywa. Używaj termometrów cyfrowych zarówno u góry, jak i na dole, a ciepłe miejsce mierz termometrem na podczerwień.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gonatodes vittatus dobrze czuje się w suchszym powietrzu niż większość tropikalnych gekonów. Utrzymuj wilgotność na poziomie 50-60 %. Zraszaj terrarium lekko codziennie lub co drugi dzień, tak by na roślinach, liściach i ścianach pojawiały się krople wody, z których zwierzęta mogą pić. Terrarium powinno wyschnąć w ciągu kilku godzin, w przeciwnym razie wentylacja jest za słaba.

W terrarium może stać płytka miska z wodą, ale nie jest konieczna, jeśli regularnie zraszasz. Wilgotna kryjówka lub żywe rośliny zapewniają wilgotne miejsca, ważne podczas linienia. Higrometr pokaże, czy wilgotność utrzymuje się w zakresie.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest dzienny, ale nie wygrzewa się w słońcu, a UVB jest opcjonalne. Słabe światło UV może ułatwić rozmnażanie, ale zbyt dużo UV może powodować problemy z linieniem. Jeśli używasz UVB, wybierz słabą świetlówkę (2.0 lub 5.0) i zapewnij dużo cienia, bo zwierzęta się nie wygrzewają. Bez UVB ważne jest, by pokarm był oprószony witaminą D3.

Oświetlenie najlepiej sterować wyłącznikiem czasowym, a w nocy musi być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gonatodes vittatus zjada owady i inne małe stawonogi. Młode mogą przyjmować zwierzęta wielkości główki szpilki: świeżo wyklute świerszcze (do około 3 mm), muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), skoczogonki i małe białe równonogi. Dorosłe dostają jako pokarm podstawowy świerszcze o długości około 6 mm, a dodatkowo małe larwy muchy Black Soldier, muszki owocowe (zarówno *D. melanogaster*, jak i *D. hydei*), małe równonogi i strąkowce. Owady karmowe trzeba dobrze nakarmić przed podaniem i oprószyć suplementem witaminowo-mineralnym, np. wapnem z witaminą D3.

Młode karm codziennie, a dorosłe co drugi dzień. Obserwuj nasadę ogona i sylwetkę i dostosuj do nich ilość pokarmu. Gatunek jest żarłoczny i szybko reaguje na ruch. Miska na pokarm nie jest konieczna, ale może utrzymać świerszcze w jednym miejscu. Owady wyklute w terrarium są dobrym dodatkowym źródłem pokarmu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest śmiały i ciekawski, często widoczny w ciągu dnia, ale nie jest to zwierzę do brania na ręce. Skóra może się rozerwać, jeśli złapiesz zwierzę, a gekony łatwo się stresują. Zamiast tego podziwiaj je zza szyby.

Samce są terytorialne i mogą się gryźć oraz zdzierać sobie skórę. Samiec dosadzony do osiedlonych zwierząt może stracić duże płaty skóry. Samice też mogą być wobec siebie agresywne. Zwierzęta okazują ponadto groźbę postawą ciała i machaniem ogonem. Para może długo mieszkać razem, jeśli jest dużo kryjówek. Młode pozostawione z dorosłymi zostają zabite. Gekon najchętniej siedzi pionowo głową w dół i czeka na zdobycz, więc terrarium z pniami i kamiennymi ścianami odpowiada jego zachowaniu.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć można rozpoznać wizualnie, gdy zwierzęta mają około trzech miesięcy. Samiec dostaje żółtą głowę i wyraźną białą pręgę z czarnym obrzeżeniem, a jego plamisty wzór zmienia się w jednolicie szare ciało. Samica zachowuje plamki oraz szare i brązowe barwy, a jej pręga staje się słabsza i pozbawiona czarnego obrzeżenia. Nie udokumentowano, kiedy gatunek osiąga dojrzałość płciową, więc poczekaj, aż oba zwierzęta będą w pełni dorosłe, zanim je połączysz.

GODY I KOPULACJA

Rozród można wywołać, zapewniając zwierzętom lekkie zimowanie lub wydłużając dzień latem. Połącz dorosłego samca z samicą w terrarium z wieloma kryjówkami i obserwuj je przez pierwsze dni. Samiec jest terytorialny, więc samica musi mieć możliwość ucieczki, a jeśli jest mocno ganiana, zwierzęta trzeba rozdzielić. Para może być trzymana razem przez długi czas. Zadbaj o dobre odżywienie samicy, zwłaszcza o wapń, w okresie składania jaj.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno jajo naraz, a nie kilka w jednym zniesieniu, a w naturze jaja składane są przez cały rok. W niewoli samica składa jajo mniej więcej co trzy tygodnie. Jaja są małe, a samica składa je w bezpiecznym miejscu, np. w małej rurce do składania jaj. Zapewnij kilka bezpiecznych, ukrytych miejsc.

Jaja trzeba ostrożnie wyjąć i przenieść do inkubacji. Samica powinna przez cały sezon dostawać dużo wapnia i małych owadów. Przerwij rozród, jeśli traci na wadze.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

INKUBACJA

Inkubacja odbywa się w 25-30 °C, a wyklucie następuje po 65-110 dniach, najpóźniej w niższej temperaturze. Temperaturę przejęto od spokrewnionych gekonów karłowatych z rodzaju *Sphaerodactylus*. Umieść jaja w małym pojemniku na wilgotnym perlicie lub wermikulicie albo na suchym podłożu, nie obracając ich. Pojemnik powinien mieć małe otwory wentylacyjne. Wilgotność otoczenia zwykle zapewnia jajom potrzebną wilgoć, ale woda nie może ich bezpośrednio dotykać. Usuwaj tylko jaja, które są wyraźnie martwe.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają po wykluciu zaledwie około 3 cm długości, a ponieważ są bardzo małe, trzeba sprawdzić wszystkie szczeliny i siatki, żeby nie uciekły. Przenieś je do małego pojemnika lub małego terrarium z liśćmi, kryjówkami i lekko wilgotnym podłożem. Dorosłe nie mogą zostać w terrarium, bo zabijają młode.

Podawaj im najmniejsze owady karmowe: muszki owocowe, skoczogonki, małe równonogi i świeżo wyklute świerszcze, oprószone wapnem z witaminą D3. Trzymaj młode pojedynczo lub w małych grupach o podobnej wielkości i rozdziel je, jeśli dochodzi do walk. Po około trzech miesiącach płeć staje się widoczna i wtedy samce trzeba trzymać osobno.

Zdrowie i częste błędy

Gonatodes vittatus to mały i delikatny gatunek, a większość problemów wynika z błędów w hodowli lub stresu. Typowe błędy to:

- Problemy z linieniem. Zwierzęta mogą umrzeć podczas linienia lub tuż po nim, zwłaszcza jeśli trwa ono kilka dni. Zapewnij wilgotne kryjówki i odpowiednią wilgotność oraz nie niepokój zwierzęcia podczas linienia.
- Walki między samcami lub między samicami, które prowadzą do zdartej skóry, a czasem do śmierci. Trzymaj zwierzęta pojedynczo lub jako jedną parę i rozdzielaj je, gdy pojawia się niepokój.
- Uszkodzona skóra przy braniu do ręki. Skóra może zostać zdarta, jeśli złapiesz zwierzę.
- Ucieczki. Młode są bardzo małe i przeciskają się przez drobne szczeliny, więc sprawdzaj siatki, drzwi i otwory na kable.
- Przygniecione zwierzęta. Ciężkie przedmioty muszą stabilnie stać na dnie terrarium.
- Zbyt chłodne lub zbyt mokre warunki. Utrzymuj w dzień 24-27 °C i wilgotność na poziomie 50-60 % oraz pozwalaj terrarium wyschnąć między zraszaniami.

Zdrowe zwierzę jest aktywne w dzień, ma pełną nasadę ogona i jasne oczy. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je lub jest osowiałe.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.